

ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТЛАРИ — МИЛЛИОНЛАР МАКТАБИ

ҚИЗЛАР КЛУБИ

Баъзан кимса ўқитувчилар, шунингдек, маориф ходимларидан институтни тамомлаб мактаб кучига келмаётган ёш кадрлар деворий газета чиқариш, агитация ишларини олиб бориш, пионер ва комсомол ташкилотларнинг ишларидан беҳа-

барлар, деган ҳаққоний таълоо эшитамиз. Ваҳоланки, булар фаилатлар ва маллакалар педагогика институтларини битириб чиқатган йигит-қизларда бўлиши зарур.

Студентларни ҳар томонлама камол тошган, юксак ихтисоси педагог бўлиб етиштирилган ушбу институтнинг ректорати, партия ва комсомол ташкилотлари тошбабун билан маданият университетини қизлар, студентлар, атенетлар, шунингдек спорт клублари ташкил этдик. Шу билан бирга илгирини наслар университетини ҳам тузилган. Бундан уч йил илгари ташкил

тошган университетда атенет-пропагандистлар, лектор-лекторлар, деворий газета инструкторлари, пионер ва комсомол ишлари бўйича инструкторлар, жисмоний тарбия инструкторлари тайёрлаш факультетлари бор. Яқинда театр факультети ҳам тузилди.

Ишонимини, институтимизда таълим олиб, юшқин ҳаёт кучига қанот қўққан ёш мутахассисларимиз шаънига бундан бўён таънали гаплар бўлмайди.

С. СОВИРОВ,

Қўқон педагогика институтидagi ижтимоий фаилар университетининг ректори.

МАДАНИЙ ТУРМУШ

Қишлоқ аҳолисининг иқтисодий турмушини яхшилаш билан тула фаровонликка эришиш, деб бўлмайди. Бизда ҳали кир ювиш машинасида, газдан фойдаланиш қондаларини билмайдиган, уйни янгилаш жиҳозлашни ўрганмаган кишилар бор.

Меҳнатнашларнинг даромади билан турмуши ўртасидаги ана шу номувофиқликни бартараф этиш мақсадида биз ҳамма йирик қишлоқларда, шаҳарда ва Китоб посёлкасида турли халқ университетлари ташкил этганимиз. Машгулотларга мингдан ортиқ ишчи ва колхозчи жалб этилган. Шаҳрисабз маданият уйи ва Китоб посёлкасида ташкил этилган икки йиллик атенетлар университетини, Энгельс номли колхоздаги коммунистик турмуш мактабни, «Ленинград» колхозда ташкил қилинган турмуш маданият мактабни ишдан тингловчилар жуда хурсанд.

Университетлар иши уларнинг асосий профилига қараб ташкил этилган. Масалан, атенетлар университетига асосан олий туғалланмаган олий ва махсус ўрта маълумотли кишилар жалб этилган. Унга район партия комитети штатига илмий атенет секциясининг бошлиғи А. Аҳаджўев ва шаҳар поликлинисининг бош врачси А. Абрамов ўртоқлар масъуа қилиб тайинланган.

Машгулотлар охики 2 марта ўтказилади. Лекция ўқишга район ва шаҳар ташкилотларининг раҳбарлари, таърибли пропагандистлар жалб этилган. Машгулотлар темага алоқадор ишчюурилар ё ҳўжатли фильмлар кўрсатиш билан қўшиб олиб борилади.

«Хўжум» фабрикасидаги хотин-қизлар саломатлиги гигиениси университетига 150 ишчи жалб этилган. Бу университет программаси бир йилга мўлажаллаб тузилган. Машгулотлар ҳафтада бир марта ўтади. Машгулот ўтказишга таърибли ҳамшира, акушер-гинеколог, невропатолог ва педагоглар жалб этилган. Университетга фабрика директори ўртоқ М. Жаолованнинг ўзи бошчилиги қилмоқда. Шу университет ташкил этилгандан бери фабриканинг ҳамма ҳафтада санитария ва гигиена ҳолати анча яхшиланди.

Энгельс номи ва «Ленинград» колхозларидаги халқ университетлари иши айниқса ибратлидир. Мазкур колхозлар правлениеси ва партия ташкилотлари колхозчилар турмуш маданиятини ошириш масаласига жиқдий эътибор бермоқдалар. Улар уч йилдан бери бу соҳада талай иш қилдилар.

Энгельс номи колхозда 1963 йили турмуш маданият халқ университетини ташкил этилган эди. Колхоз правлениеси ва партия комитети 2 та янги тилда қурилган уйни кўргазмалар қуриллар билан жиҳозлаб берди. Университетга асосан колхозчи аёллар, колхоз активлари жалб этилди. 2 йил давомида 300 дан ортиқ колхозчи бу университетда турмуш маданиятга доир лекция ва суҳбатлар тинглаш билан бирга мардонга амалий машгулотлар ҳам ўтказилди. Хўсусан, 4 ёки 3 қонади тилови уйни қандай қилиб маданият ва шимам жиҳозлаш, ошқона, ва ётқондада боумларни жолаштириш, газдан, кир ювиш машинаси, плескос, электр асбоб-ускуналари ва бошқа рўзгор боумларидан тўғри фойдаланиш, гилам ва кийимларнинг тозалаш, дастурхон беаши, қона учун атечка ташкил этиш, болалар ҳолатига қандай жиҳозлаш ва гигиенасини тўғри ташкил этиш сингари темаларда таърибли мутахассислар ўтказган лекциялар амалий машгулотлар билан боғлаб ўтказилди. Аёллар бу ерда кир ювиш машинасида кир ювдилар, газда турли таъмирлаш ишларидилар, кисел, композ ва мураббо тайёрлашни ўргандилар.

Ана шу университет баасида бу йил коммунистик турмуш мактаби очилди. Бу мактабнинг турмуш маданияти университетдан фойдаланиш шунданки, университетда фақат турмуш маданиятга доир лекция ва амалий машгулотлар ўтказилса, янги мактабда тингловчилар сиёсий ва илмий билимларини ҳам оширадилар. Мактаб 5 секциядан, яъни сиёсий билимлар, педагогика ва оилавий тарбия, адабиёт ва санъат, саломатлик, уй-рўзгор турмуш секцияларидан иборат бўлиб, баъзи машгулотлар бирга, ақсарияти эса алоҳида-алоҳида ўтади. Ўғин мўдлати 2 йилга мўлажалланган. Район ва область маданият, халқ маорифи, соғлиғини сақлаш бўлимлари ва «Вилим» жамияти район бўлимининг яқиндан ёрдами билан тузилган программда ҳар бир секцияда 20-23 асосий тема ўтказилади. Машгулотларни кўргазмалар қуриллардан фойдаланган ҳолда амалий таърибли, кинокурнал ва фильмлар кўрсатиш, экскурсиялар уюштириш билан қўшиб олиб боришмоқда.

Хўзир бу мактабда 200 дан ортиқ киши билим олмақда ва маданият турмуш кечиршига ўрганимоқда. Колхоз хўжалигининг тўртдан уч қисми ўз уяларини янгилаш жиҳозлаб олган.

Халқ университетлари ва коммунистик турмуш мактаби самарали натижа бераётгани учун уларга қизувчилар сонси тез кўпайиб бормоқда. Ана шу эҳтиёжин ҳисобга олиб, биз шаҳар ва Китоб посёлкасида ана биттадан маданият университети, тўрт жойда ота-оналар университети, Свердлов номи, Кўйбеш номи, Ленин номи колхозларда коммунистик турмуш мактаби очдик.

Область партия маорифи уйи ходимлари, область халқ университетлари совети ва «Вилим» жамиятининг область бўлими бизнинг ишимизга яқиндан ёрдам бераётганликларидан мамнумин.

А. ЧЕРЕКБАШЕВ,

Шаҳрисабз район партия комитетининг секретари.

Суратда: Тошкент шаҳар партия комитети ҳузуридаги коммунистик турмуш назарисси ва практикиси университетига. Доцент А. Г. Иванов бир гурупа тингловчилар билан консултация ўтказмоқда.

Н. Глауберзон фотоси.

ОНАЛАР МИННАТДОР

Ўтган йилнинг ноябрь ойида Ленин номи мактаб-интернати ҳузурида маданият университетини очилди. Тингловчиларнинг университетга бўлиши ҳаваси, қизиқиши тобора ортиб борапти. Шу кунларда университет машгулотларида 82 хотин-қиз актив иштирок этмоқда.

Бизнинг олдимизда хотин-қизларимиз и и г ҳўзирги замоннинг талаби дароҳасида уй тутиш, ҳар бир рўзгор боумларини дил билан ювиш, жойига қўйиш, турмушда маданиятга ва ҳўжумомага бўлиш билан бирга оилада бодаларни маданиятга қилиб тарбиялашга ўргатишдек масъулиятли вазифа туради. Бундан ташқари тингловчиларни ҳўзирги халқаро ақвол билан та, киштириб бориш ҳам керак бўлади.

Машгулотлар планини тузатганда ана шу масалаларга кўпроқ ури берилган. Кейн келганда, бизни айтиш керакики, шундан план олдинда тузилиб, бошланғич партия ташкилотларида кеин муҳоама қилиниди. Кўп йиллик таърибга эга болган ўқитувчилар коммунистикларнинг актив иштирокчида тузилган шунга планни райони партия комитетининг бюроси тасдиқлаш ёки тингловчилар мақсадаги машгулотлар тузилганда маданиятга ишқача маъмуни билан танишдилар.

М. ФАЕЗОВ,

Университетга тингловчилар қабул қилинишига алоқадор бўлишига.

ЯНГРОҚ КУЙЛАР

Саябат халқикидир. Халқ орзу умидлари, ҳис-туйғуларини ўзига тўла муҳасамалаштирган музика ва куйлар халқимиз эл ичида эўр эътибор, ҳўрмат қозониши мўқарар, чунки ҳар қандай дилрабо куй, сеҳргар музика ўз шинавалалари қалабдан чўқур жой олади. Музика киши қалбида Ватанга ва меҳнат бўлиши муҳаббатини оширади.

Бунга уч йилдан бери жамоатчилик асосида иш олиб бораётган Бухоро халқ филармонияси фаолиятида лўқол кўриши музикаси.

Область маданият бошқармаси ва қасаба союзулари Совети томонидан ташкил этилган филармонияга шаҳардаги музика билим юртининг ўқитувчиларидан Г. И. Қазақов ва Р. Л. Қазириева ўртоқлар жамоатчилик асосида бадий раҳбарлик қилмоқдалар. Совет ва чет эл музикасининг аюйиб намуналарини пропаганда қилиш, тингловчиларда музика билими бўйича дастлабки кўриқлар ҳосил қилиш, совет кишиларини эстетик тарбиялаш филармония фаолиятининг асосий ташкил этмоқда. Шунинг учун ҳам унинг машгулотларига иштирок этишчилар сонси кейинги уч йил ичда анча кўпайди.

Шу билан бирга халқ филармонияси

нишга жамоатчилик асосида иштирок этиётган ижодий коллективларнинг сонси ҳам кўп сонини олиб борапти. Чунки филармония ташкил тошган биринчи йили унинг ишида фақат музика билан ишчи коллективи ва ўқитувчиларгина қатнашган бўлса, ҳўзир иллагакилик фабрикаси, педагогика институти, Когон шаҳридаги 5-мактаб-интернат ва бошқа ташкилот ҳамда муассасалардан жамин бўлиб 600 кичроки актив иштирок этмоқда.

Музика билимларини халқ оммаси орасида кенг тарқатишда музика билим юрти ўқитувчиларидан М. Юнаев бошчилигидаги хор коллективи, С. Воҳидов раҳбарлигидаги ўзбек халқ чолгу асбоблари оркестри, А. Юсуфов бошчилигидаги руҳоний оркестр, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи М. Тошгулов раҳбарлигидаги ўзбек халқ чолгу асбоблари ансамбли муноси хизмат қилмоқда.

Ўтган йилги мавсумда халқ филармонияси томонидан берилган 11 та суҳбатли концерт ва лекцияларда шаҳар аҳолисиндан 2,5 мингдан ортиқроқ киши иштирок этди. Турли темаларда лекциялар ўқилди. Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг шонли 40 йилли-

ги бағишлаб ўтказилган музика кечиси тингловчиларга гўл маъруз бўлди. Кечида «Саябат ва коммунистик тарбия», «Жақон ёшлари, келинг дўстлашамиз», «Кўраш ва меҳнат қўшиғи», «Севиниб куйларимиз» темасидаги музикали лекциялар қилдирилди.

Халқ филармонияси қатнашчилари Гаали посёлкаси кишилари, Аму-Бухоро канал қурилиши бинокорлари, Когон темир йўлининг хўзирга тез-тез бериб, музика хаваскорлари ижодий ёрдам бермоқдалар, суҳбатли концертлар уюштирмоқдалар.

Жамоатчилик асосида ташкил этилган Гўнжудов ва Вобкент район маданият уйлари халқ театрларида ҳам иш намунали уюштирилган. Бухоро шаҳридаги халқ ижодий уйи (директори ўртоқ В. И. Фадеева) корхоналардаги бадий хаваскорлик тўғрақларига методик ёрдам бермоқда.

Область маданият бошқармаси жамоатчилик асосида ишловчи университетлар тароғини бундан кейин анча кўпайтириш чораларини кўрмоқда.

А. МУЗАФАРОВ,

Бухоро область маданият бошқармасининг бошлиғи.

ПАХТАЧИЛИК ВА

Бу йилги баҳорнинг биринчи кунинда пахтазорлар қурулотини очши арафасида СССР Олий Совети Президиумини Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик, санюат, транспорт, кўрилиш, савдо, фан ва маданият ходимларидан 11 мингдан кўпроқ кишини Совет Иттифоқи орденлари ва медаллари билан муқофотлади. Шулардан енг кўп ва яхши иш кўрсатган 23 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони фахрият унвани берилди.

Совет Ўзбекистон ишчилари, колхозчи деҳқонлари, энгилларнинг коммунистик моддий техника баасини явуқда келтириш йилида қилган меҳнатларига берилган юксак баҳо ҳамдан кўнронити, севалик социалистик Ватанимиз шон-шўҳрати йилида янги эўр ишлар қилишга илҳомлангилар.

Муқофотланганларнинг катта кўпчилиги пахта даладарининг меҳнатнашларидир. Бу тасодуфий эмас, Бутун Совет Иттифонда етиштирилатган пахтанинг учдан икки қисминдан кўпроғини Ўзбекистон бермоқда. Ўтган йилги йилга Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 40 йиллиги нишонланган йил айниқса аюйиб йил бўлди. Ўтган йил халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ва аввало пахтачиликда катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Ўзбекистон пахтакорлари мўл ҳосил етиштирдилар. Улар бутун пахтачилик тарихида енг кўп ҳосил олган 1963 йилдаги рекорднинг тақорқилдилар. Республиканинг ҳамма областлари пахта тайёрлаш планини биринчи марта муваффақиятли бакарди.

Ш. РАШИДОВ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари

Хўкуматнинг юксак муқофотларидан руҳланган қишлоқ хўжалик меҳнатнашлари етти йиллигининг яқунчи йилида бу йилги йилни меҳнатда янги галабалар билан нишонлашга қарор қилдилар. Республика пахтакорларининг яқинда бўлиб ўтган қурулотини бу йил Ватанга намида 3 миллион 650 минг тонна «оқ олтин» бериш мабуриятини қабул қилди.

Хўзир республика далаларида кўпсанги ишлар қиёви бориюнда: ерларнинг шўри ювишмоқда ва аянас эўз берилмоқда, ариқ ва зорулар тозаланмоқда, ерлар тез қиёсламоқда, маҳаллий ўғиллар далаларида чиқариб қўйилмоқда, беда ва ортаги баҳор экинлари энгилмоқда, уруқдан чигитин тайёрлаб қўриш ва қишлоқ хўжалик техникасини ремонтдан чиқариш ишлари тамомланмоқда.

Пахта етиштиришни янада кўпайтиришнинг асосий манбалари нимадан иборат. Аввало бу манбалар пахтачилик интенсиивлашдан, ҳосилдорлигини оширишдан иборат. Умуман, республика пахтадан кўп ҳосил олишмоқда. Ўтган йил гектар бошга ўрта ҳисобда 22,6 центнердан ҳосил олинди. Хоразм областисида қариб 29 центнерлик ҳосил етиштирилди. Махаллатининг енг катта пахтачилик области бўлган Андижон области гектар бошга 27,4 центнердан ҳосил олиб, давлатга 812 минг тонна «оқ олтин» сотди. Ушлар районлар ва юзлаб хўжаликлар гектар бошга 30-35 центнер ва ундан ҳам ошириб пахта етиштириб боришди.

Лектин паст ҳосил олаётган колхозларимиз, совхозларимиз халқ ҳам эўз эмас. Масалан, Ўтган йили 198 хўжалик гектар бошга атги 18-20 центнердан, 154 хўжалик эса бундан ҳам кам ҳосил олди. Шу хўжаликларнинг илгорлар дароҳасида етказиб олиш билими биринчи галдага вазирамиздир. Бу вазирамиз халқ қилоқ учун деҳқончилик маданиятининг тағин ҳам баланд кўтариш зарур.

Деҳқончиликнинг юқори маданияти учун курашни тўғри алмашлаб экинларни ўзлаштиришдан бошлаш кераклигини илгор хўжаликларининг иш таърибиси кўрсатиб турибди. Гап шунданки, айни бир даланинг ўзига кўп йиллик давомида нуқул пахта эва бериш ерини олдириб юборди, беғона ўғилнинг кўпайиб кетишига, гўзани епасига вилт босиб кетишига, қишлоқ хўжалик зараркунадаларининг тарқалиб кетишига сабаб бўлди.

Пахта етиштиришга ихтисосланган сувли деҳқончилик шартинида пахта-беда алмашлаб экин енг кўп самара берадиган усуллар. Беда тупроқнинг фивик хусусиятларини яхшилади: ер сувни янги сингдирадиган, тупроқнинг боғида қатқалоқ ҳосил бўлмайди. Беда шўр боған ва шўр босилиш мумкин бўлган ерларнинг мелiorация ҳолатини яхшилашга ёрдам беради, тупроқни азот билан бойлатади. Академик Д. И. Пришвиннинг, бир гектар бедаюа бир йилда 300 килограмм азот тўпланиш мумкин, юз минг гектар яхши бедаюа эса катта химия

комбинати берадиган миқдорда азот ҳосил қилиши мумкин, деб ётган эди.

Беданинг катта агротехника аҳамияти ана шунданки, пахта билан бедадан тўғри навбатлаб эккан тақдирда кенг тарқалган ва хатарли касаллик бўлган вилт гўзага бутунлай деярли юқмайди бўлиб қолади.

Беда айни вақтда чорва учун таркибиде оқсил модда кўп бўлган яхши озунка модди. Беда ўзининг химиявий таркиби ва тўғрими моддаларининг қўлиги жиҳатидан барча озунка экинлари орасида биринчи ўринда туради. Пахтачилик районларининг ҳаммасида илтим шартини бедадан мўл ҳосил олишга имкон беради.

Илгор хўжаликларининг таърибиси беданинг таъсири остида пахтанинг ҳосилдорлиги гектар бошга 5-7 центнер ошганини, унумдорлиги камайиб кетган ортиқ ерларда, айниқса янги ўзлаштирилган ерларда эса пахтанинг ҳосилдорлиги кўнча, бир арим-икки барабар ошганлигини кўрсатиб турибди. Аймо кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари, баъзи мутахассислар пахтанинг енг яхши ўтмишдоши бўлган бедага лозим бўлган дароҳада аҳамият бермай қўйдилар ва катта-катта майдонларда бедаюаюрини бузиб юбордилар. Бу билан пахтачилик ҳам, жамоат чорвачилиги ҳам зарар етказилди.

Йилида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети республика колхозлари ва совхозларида алмашлаб экинларни ўзлаштириш ва бедачилик хўжалигини тубдан яхшилаш чоралари тўғрисида махсус қарор қабул қилиб, бу муҳим ишдаги хатарларни тўзатишнинг конкрет йўллариини бўлилаб бердилар.

Деҳқончилик маданиятининг кўтаришига минерал ўғиллардан тўғри фойдаланишнинг аҳамияти катта. Мутахассисларнинг қилган ҳисобларига қараганда колхозлар ва совхозлар пахта ҳосилдорлиги тақминна ярмини ўғиллар ҳисобига олмақдалар. Кўпгина илгор хўжаликлари ўғилларнинг ҳар бир центнериндан самарали фойдаланишга эришилди. Улар тупроқнинг хусусиятларига ва экинларнинг тобиға қураб, ўғилларни ерга наҳон ва қанча миқдорда солишининг енг яхши нормаларини белгилаб олмақдалар ва ҳатто, камроқ ўғил сарфлаб, юқори ҳосил олмақдалар. Ўтган йил Юқори Чирчиқ районининг хўжаликлар етиштирилган пахтанинг ҳар бир тоннасига 55 килограмм азот сарфлаб, гектар бошга 32,2 центнер ҳосил олдилар. Пои районининг ноҳдалари гектар бошга 27,1 центнер ҳосил етиштириб, пахтанинг ҳар тоннасига 51 килограмм азот сарфладилар.

Бошқа миқсодлар ҳам бор. Тўртўл райониде колхозлар етиштирилган пахтанинг ҳар тоннасига 89 килограмм, Шаҳрисабз районининг колхозлари 91 килограмм, Термиз районининг колхозлари эса юз килограмма яқин азот сарфлашди. Шу хўжаликларнинг раҳбарлари ўғил қанча кўп солиниш, шу қадар кўп пахта олиш мумкин, деган нотўғри фикрга асосланиб иш қилдилар.

Қайси участкадан ерга ва қанча миқдорда минерал ўғил солиш масаласини ҳал қилиш ҳўнчининг агрохимия лабораторияларида бутунлай бериб қўлиш керак. Афсуски, яхши ускуналанган лабораториялари бўлган колхоз ва совхозларимиз халқ ҳам нам. Аммо биз ҳар бир хўжаликда шундай лабораториялар бўлишига ва бу лабораторияларда юқори малакали мутахассислар ишлайдиғини бўлишига ҳаражат қилмоқчимиз.

Қишлоқ хўжалик зараркунадалари ва гўза касалликларини пахтачиликка катта зарар етказмоқда. Вилт ва бошқа касалликларга қарши курашмоқ учун ҳар йил кўп учун маблаг сарфланмоқда. Ўтган йил шу мақсадга 35 миллион сўмдан кўпроқ пул сарфланди. Лекин шу мақсадда индустриалетан химикатлар халқ ҳам лозим бўлган даражада самара бераётган ва уларнинг нархи қиммат. Химиклардан биз гўза касалликларига ва зараркунадаларга қарши кураш олиб боришининг кўпроқ самара берадиган арзон воситаларини тайёрлаб беришларини кутмоқчимиз. Бундай воситалар одамлар учун, шунингдек чорва моллар учун ҳам хавфи камроқ бўлиши керак.

Лектин захарли химикатлар қишлоқ хўжалик зараркунадалари билан олиб бориладиган курашининг бирдан-бир воситаси эмас. Химиявий дорилар ишларини профилактика таъбирлари билан, ерларнинг шўрини ювиш, тўғри алмашлаб экинларини жойри қилиш, тез ишлаб, серҳосил ва касалликларга бардош берадиган янги пахта навлари-

ИЛМ ЧАШМАСИ

Халқ университети деганда кенг тошадиган салини, улкан аудиторияни лямомлим тўлдирди. минбар томон нингоҳ ташлаб ўтирган кишилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва энгиллар кўз олдимизда намоён бўлди. Эндиликда бундай халқ дорилфунунлари қўшли дорилфунунлар ҳамма бурчақлариде бор.

Тошкент шаҳар партия комитети ҳузурида раҳбар ходимлар учун ташкил этилган коммунистик турмуш назарисси ва практикиси университетига минг кишига яқин партия, совет, комсомол ва хўжалик ходимлари ўз назарий билимларини оширмоқдалар.

Университетда партия қурилиши, совет қурилиши, комсомол ҳаёти, санюат экономикиси, соғлиғини сақлаш, қурилиш экономикиси, мактаб ва ҳаёт, совет ҳўкукушуслиги, темир йўл транспорт экономикасини, маданият ва ҳаёт, автомобиль транспорти экономикасини, савдо экономикасини, молия ва кредит наби 12 та факультет бор.

Тингловчилар қўшма машгулотларда «КПСС Марказий Комитети июнь Плениуми қарорларини амалга оширишда шаҳардаги раҳбар кадрларнинг роли ва вазифа-си». «Жақон коммунистик ишчилар ҳарақати ҳўзирги даврда», «КПСС Программаси ва илмий муносабатлар соҳасидаги вазибалар», «Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда Совет Иттифонинг Коммунистик партиясини ролининг олиб бориши», «Жақон социалистик системасининг ривожланиши», «Жақон коммунистик ва ишчилар ҳарақатининг ҳўзирги даврдаги стратегия ва тактикаси» деган темаларда лекциялар тингладилар.

Ўқув планида назарий машгулотлар билан бир қаторда раҳбар кадрларнинг малакасини ошириш, таърибли алмаштириш каби масалаларга ҳам катта ўрин берилган. «Мактаб ва ҳаёт» факультетининг машгулотларидан биринчи А. С. Макарренно меросларидан таърибли ишларда ижодий фойдаланиш, сиёф раҳбарларининг болалар коллективи ва айрим ўқувчилар билан олиб борадиган иш формалари ҳамда методлари, ўқитиш дараёини методлари, меҳнатнашларнинг эстетик ва атенетик тарбиялаш, ота-оналарнинг турмушдаги ва болаларнинг тарбиялашдаги роли сингари темаларда қизилар, мароқли ахборотлар тингладилар.

Соғлиғини сақлаш факультетдаги машгулотлар ҳам мазмундор ва қизиқарли ўтмоқда. Бу ерда идеологиянинг лекция, семинар, конференция, илгор корхона

Совет Узбекистони 2

12 МАРТ, 1965 ЙИЛ № 59 (13.015).

Илм чашмаси

САМАРҚАНД КҮРКИ

САМАРҚАНД. («Совет Узбек кистони» мухбири). Максим Горький буларнинг кун кичиш томонида қад кўтарган опера ва балет театри майдонида бутур кунда чиройли гулзорлар барпо этилаётган. Баҳорда ана шу эсоабларга 2 минг 700 туп гул, 186 туп чинор ва 463 туп арча кўчатлари ўтказилди.

«Совет Узбекистони» газетасининг шу йил 10 март сонида босилган «Кучат экин, бог қилин» сарлавҳали мақолини ўқиб чиқиди. Унда баён этилган фикрларга тўла кўшилди. Мевали дарахт маъмуричилиги ниҳосини, манзарали дарахт юртизмнинг кўрми, беағдир. Яхши ният билан ўтказилган ҳар туп ниҳол одамдан мангу юладиган номдир. Шахримиз меҳнат ҳақи бунари ҳисобга олиб, кучат ўтказиш, уни парваришлаш, гулзорлар бунёдига келтириш — ҳуллас, Охангаронни республика мизининг гузал, хушманзара, соя-салқин шаҳарларидан бирига айлантириш учун қизғин кураш олиб бормоқда.

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИДА БОСИЛМАДАН КЕЙИН»

«ХАРИДОР БАҲОСИ — ХОЛИС БАҲО» Газетамизнинг шу йил 7 февраль сониди ана шу сарлавҳа остида босилган материалда «Шари» мебель фирмасининг сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқараётгани қаттиқ танқид қилинган эди.

лар тўғри деб топилган. Шу билан бирга йилгида мебоелар сифатини яхшилаш бўйича бир қатор конкрет тадбирлар белги-ланган. Жумладан, фирмага ком-пютер — ёғочни автоматик равишда кўриштириш мақсадига олти-та кўриштириш камераси ўрнатилиш мўлжалланмоқда. Ҳозиргача фир-манинг 1-ва 3-филиалларида ме-белларнинг пардозлаш учун пуль-веризация набионалари ишга та-ширилди. Лак қуйиш машинаси ва живирлаш станогни фойдала-нишга топширилди.

АМАЛИЙ ЁРДАМ

«Совет Узбекистони»нинг шу йил 21 февраль сониди босилган «Уйсозлар» сарлавҳали материалда Тошкент уйсозлиги комбинати Фарғона уйсозлиги комбинатига ўз вақтида етарли сифатли мине-рал плита ва минерал момиқ ет-казиб бериётгани танқид қилин-ган эди.

1120 кубометр минерал плита ва 400 кубометр минерал момиқ ю-натилган. Комбинат биринчи квар-тал ҳисобидан яна 80 кубометр-дан минерал плита ва момиқ би-лан бирга март ойида қўшимча равишда 480 кубометр минерал плита юнатишни мўлжалламоқда. Шу билан бирга минерал плита-нинг сифати ҳам яхшиланди. Фе-враль ойида комбинат янги бири-тирувчи материал — фенол қў-шим минерал плита фойдаланиш-га қўйди. Илгари фенол урни-да битум ишлатилар эди.

ЯНГИ БОҒЛАР БАРПО ЭТАМИЗ

ўтган ерлар ўзлаштирилиб, норхоналар-нинг территориялари гўзаллашмоқда, ме-вали боғлар, соя-салқин хиббонлар негмай-моқда.

Халқ маорифи органларининг ходимлари янги бойликларни қўлайтиришда ҳаммага намуна бўлмоқдалар. П. Филатов, Г. Сара-наев, Г. Мешков ўртоқлар директорлик қи-лаётган мактабларнинг коллективлари ўз территорияларида маданий ҳордиқ чиқара-диган хушманзара боғ яратдилар. Ўртоқ А. Дадаматов расмий қилаётган Тешинтош

маҳалласининг аҳолиси ҳар йили 8-10 минг туп кучат ўтқазади. Уларни тўла кўнатири-риб олади.

Ҳозир кучат қўнатириш, гулзорлар ташкил этиш соҳасида натта ишлар қилинмоқда. Ҳар бир норхона, муассаса ташкилотнинг ички имониятларида қараб уларга кўч-ат ўтқазиш заҳидан топшириш берил-ди. Бу йил камида 110 минг туп кучат ўтказилди. Коммунистлар, номсозлар, маҳаллий Советларнинг депутатлари кучат ўтказишни ташкил томондан уюштириш билан ўтқазишга бошчилиқ қилмоқдалар.

Уртоқ А. Лебедев бошлиқ «Узбекигуль» номбинатининг коллективи 25 минг туп кучат ўтқазиш мажбуриятини олди. Шу кунга қадар 10 минг тупдан зиёд кучат ўтқази-лди. Кучат ўтқазишда пенсионерлар, қария-лар, уй ишлари билан шугулланувчи аёл-лар фаол қатнашаётганлиги кўнатириш хо-лди. Шунингдек, «Узбекишхастра» трес-ти коллективи ҳам кучат ўтқазишга пеш-қадамли қилмоқда.

Уртоқ С. Калонов директорлик қилаётган элентростанция коллективи ўз норхонаси атрофида яшил дарахтзор барпо этмоқда. Ҳар бир ички намида 10 туп кучат ўтқа-зиш мажбуриятини олди. Охангарон темир йўл станцияси ишчилари ҳам ниҳол ўтқа-зишда олданда бормоқдалар. Шаҳар ком-мунал хўжалиқ бўлимининг ишчилари ша-ҳарни ободонлаштиришда ташаббускор бў-л-

мондалар. Корхона коллективи бу йил 12 минг туп кучат ўтқазиш учун курашмоқда. Бизда кучат ўтқазиш топширигини су-засиз бажариш, ўтқазишган кўчатларни бе-хато кўнатириб олиш учун ҳамма имо-ниялар мавжуддир. Шаҳар бинда жо-ялаган ўрмон хўжалигида кўп миқ-дорда мевали ва манзарали дарахт кўчат-лари ўстирилмоқда. Бу хўжалиқ республи-камизнинг шаҳар ва қишлоқларида кўп ми-қдорда кўчатлар етказиб беришда. Об-хоро ва иқлим шароити кўчатларнинг серажи бўлиб ўсишига мос келади. Сувадан намчил жойимиз йўқ. Шундай бўлган, барча кўма-ли раҳбарларнинг муҳим вазифаси да-раҳт ўтқазиш юзасидан белгилаган топ-шириқларнинг тўла бажарилишини таъ-минлашдан иборатдир.

А. ГУЛОМОВ. Охангарон шаҳар Совети ижроия қўмитетининг раиси.

ТИНЧЛИК НИҲОЛИ

Саҳар туриб хиббонда юрми, гулзорлар атрофида келиш, бог сайришга ажойиб фойда бўлади. Шундай пайларда киши дили яраб, қўнқиқ ай-тисига келади.

Наманганчи — бог, гул шаҳ-ри дейишди. Кейинги йиллари да Намангандан Тараққиргонга борадисан йўлниң икки томо-нига шайтоқли. Ўрик ва бошқа хил мевали дарахт кўчатлари ўтқазилади. Ҳозир йил дарахт-лар мевала кириб қолди. Ша-ҳарликлар ҳам кўчатларнинг ҳуснига ҳусн қўйиётган. Да-рахтлар ёнза мевали дарахт-лар ўтқазишга, мевали да-рахтларни кўчириб, ёнза ил-ҳоллар ўтқазишга. Ана шун-кўчатлар чққур илҳиз отиб ме-вага кирса, қўчадан ўтган-кетган кишилар дарахт сояси-да ўтиришда ёки мевадан та-тиб кўришиди:

— Би дарахтни ким ўтқа-зан экан, — деб йўлакчи қо-лади.

Бизнинг шахримизда яхши одаб бор. Богдан катта чинор-ларни ким, қачон ўтқазиш-лиги, Ленин проспектидаги гу-лзорларнинг йўлига эса дарахт-ча ёрнатилиб, бу гулзор қўча-га ташкилотга қарашли эканлиги ёзиб қўйилган. Менимча бошқа шаҳарларда ҳам шундай қи-лишса яхши бўларди.

Мен бир группа ўртоқла-риниң «Кучат экин, бог қи-лин» десан мақоласини ўқиб хурсанд бўлдим. Укамизни боғларга, ёбсонларга, гулзор-ларга буррайлик. Ҳар биримиз яхши ният билан кўчат эжай-лик. Бу тинчлик, ҳаёт ниҳоли!

М. МАМУДОВ, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач.

ОЛМАЛИҚ. Олтинтопган полиметалл комбинатида техника мақсадларида сувадан кўп миқдорда фойдаланилади. Ўрта Осиё рангли металл илмий тадқиқот ва лойиҳалаш институти оқова сувардан қайта-қайта фойдаланиш усулини ишлаб чиқдилар. Бу фабрикаларнинг сув билан таъминланишини анча яхшилабди, техноло-гия процессини арзонлаштирди. Сууртада: Оқова сув-лардан қайта-қайта фойдаланиш методини ишлаб чиқ-қан институт ходимлари Г. И. Брусницина ва Ю. А. Гордеева.

Тўлқинлар қучоғида. Ариқ бўйида ёнаб ўтирган Зебо тойд кети-ти, суғга йўқилди. Шўх, ёйноқи тўлқинлар қичани бир зумда қир-қондан олиб қочди. Уни қўқариш учун Раъно ўзини суғга отди. Аммо эндишда етти ёшга тўл-ган, ҳали суғини бил-майдиған Раъно ҳам қў-қа бошлади.

ТАШАБУС ҚУВВАТЛАНДИ

Шаҳрисабз консерв заводида маҳсулот сифатини яхшилашга ба-ғишланган конференция бўлди. Инженер-техник ходимлар, коммунист меҳнат қардорлари, иш-лаб чиқариш ишорла-ри, мутахассислар иш-тирок этган бу конфе-ренцияда завод парти-комитетининг секретари И. Канцеров «Фақа-олао сифатли маҳсулот еттиштириш учун кураш-ётган Москва ва Ленин-град корхоналари та-шаббусини қувватла-миз» деган мавзуда доклад қилди.

Н. ЛОЖКИН, Қашқадарё об-ласти.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ЛЕНИН ҲАҚИДА ФИЛЬМ «МОСФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИДА ДОҲИЯМИЗ В. И. ЛЕНИН ҲАҚИДА ХАҚОР ҚИЛУВЧИ «КОРОНИ» МУЗИКА ЛЯР ОРАСИДА ФИЛЬМИ СУРАТГА ОЛИНМОҚДА.

ҲАМКАСБЛАР УЧАШУВИ

Беморларни хирургия йўли билан даволаш юзасидан Фарғона область медицина ходимларининг Тошкент медицина институти олимлари иштирокида кўчма ил-мий-практтик конференция бўлиб ўтди. Маъмур масала бўйича проф-фессор М. Подолов, медицина фанлари кандидати Р. Нурмухам-медов, ассистент В. Фролов ва бошқалар сузга чиқишди.

Учрашувдан сўнг шифокорлар область ҳадама Марғилон шаҳар насалхоналарида бўлиб, врач ва ҳамширалар билан суҳбатлар ўт-казишди.

БУХОРО ОБЛАСТИДА

РАЦИОНАЛИЗАТОРЛАР ҲИССАСИ. Область синаот норхоналари, қурилиш ва транспорт муасс-саларидаги рационализатор ва иштирокчилар ўтган йил даво-мида ишритган миңдан ортиқ тақлифдан 700 таси ишлаб чи-қаришга жорий этилди. Бу-нинг аъвазига 2 миллион сўм маблаг тежаб қолди.

ОДЕССА ОЛҚИШЛАЯПТИ

Қора денгиз соҳилидаги қат-рамон шаҳар йўбек санъаткор-ларини илм қўқиб олди. Жўқ-қин «Помир рақиси», шўх, қўн-қиқ «Кордова», юмористик бен-сал йўли, корей ва Олодик ороли рақслари одессалар-нинг дилини ҳўширди қилмоқ-да.

СССР халқ артисти Галия Исмаилова кўбро этган йўбек, ҳинд, корей, ижра ва бошқа халқларнинг рақслари, доира-чи А. Барев, рубобчи А. Баҳ-ромов, И. Фоменко раҳбарли-гида созадлар ансамбли. Навоий номли опера ва бал-ет театрининг солисти З. Ка-банова ва бошқаларнинг маҳор-ати билан ижро этган номле-рари толошбилар олқишига сазовор бўлмоқда.

ХАР ТЎҒРИДА

Фарғона область, Киров рай-онидаги Кўйибери номли ма-ктабнинг юкери сифу ўқувчи-ларидан 154 йилгит-нис механ-изаторлик касбини ўрганди.

УНИНГ ПРОБЛЕМАЛАРИ

ни еттиштириш соҳасидаги селекция ишлари билан тўғри кўриб олиб бориш лозим. Экинларни химоя қилишнинг Биологик методларини ўрганиш соҳасида ҳам кенг миқ-еда тажрибалар ўтказиш керак.

ларни қўллаб ишлаб чиқаришни жадаллаштириш чорасини кўради, деб ўйлаймиз. Пахтакор республикаларнинг ҳам-масида бундай машиналарни сабрасизлик билан кутмоқ-далар.

лашни талаб қилади, албатта. Лекин бу сарфланган маб-лағлар ўрни юз ҳисса ошириб қопланади. Хоразм обла-стида мелiorация ишлари ўтказилмасдан олдин пахтанинг ҳосилдорлиги гектар бошига 15-17 центнердан ошмас эди. Синаот суварлари қамайтириш чоралари қўрилганлиги ва ерларнинг шўри неткизляганлиги натижаида эса ҳосил-дорлик кўтарилиб, 30-31 центнерга эди. Бошқа област-ларда ҳам бу соҳада катта ишлар қилинмоқда.

Меҳнатни ташкил қилишдаги бу янги форманинг бери-диган фойдалари қандай. Аввало, ишларин бажариш му-ддатлари қисқаради, меҳнатни кўп талаб қиладиган ишлар камаяди ва оқибат натижада пахтанинг ҳар бир тоннаси анча арзонга тушади. Комплекс механизациялаш ҳамма учун — давлат учун ҳам, ноҳояс учун ҳам, пахтакор учун ҳам кўп манфаат етказиши. Комплекс механизациялашган бригадаларда меҳнатга инкор-муқофот усулида ҳақ тў-лашни муваффақиятли сууртада қўлланиш мумкин.

Пахтачиллик учун яна бир гонг муҳим масала ҳам ҳал қилинган эмас, у ҳам шун, барча асосий агротехника ил-ларини бажаришга яроқли универсал чоқиқ трактори я-ратилган йўқ. Ҳозирги вақтда Владимир заводи ишлаб чиқара-ётган «Т-28» тракторларини мослаб ишлашга тўғри келмоқда. Бу тракторларни тахт қилиб йиқин ҳолда Тошкентга олиб келишди, бу ерда унаги деталларнинг бир қисми ўзгартирилади, шу тариқа керакиса бўлиб қол-ган деталлари эса Владимирга қайтариб юборишди. Бу қимматга тушаётган «транспорту конвейер» кўп йиллардан бери давом қилиб келмоқда ва пахтачиллик чоқиқ тра-ктори яратиб бериш учун яавоб бериши лозим бўлган ки-шиларни бу нарса нима учундир хижолағга солмаётди. Ваҳоланки, мана шундай трактор жууда ҳам керак. Бун-дай тракторни ишлаб чиқаришни Тошкентда ташкил қи-лиш мумкин бўлур эди, деб ҳисоблаймиз.

Кўнқил хўжалигининг бошқа ҳеч бир тармоғи пахтачи-лик каби шу қадар кўп миқдорда хилма-хил машиналар ва механизмларга муҳтож эмас. Лекин машиналарни одамлар боқариши керак. Шу сабабдан республика партия таш-килот механизатор кадрлар тайёрлашга катта аҳамият беришди. Бу йил механизация билим юртлари ва курсла-рининг ўзидангина 36 миңдан кўпроки киши тракторчи, пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари, пахта хил механизаторлар қилиб тайёрланди. Республикани комсомол бу нинда ажойиб ташаббус кўрсатди. У, қишлоқ хўжалиқ техникасини эгаллаш учун юриш бошлади ва ик-ки йил ичнда, юз миң кишини механизатор қилиб тайёр-лашга ваъда берди. М. Жалолов, Ж. Қўниев, В. Топлю, опа-сингил Охуновлар, И. Юсупов ва бошқа донг чиқар-ган йўлгина механизаторларнинг тажрибаларини ёйиш со-ҳасида катта иш қилмоқдамиз. Ҳозир бу донгдор механиз-аторларнинг миң-миңлаб излошлари бор.

Вироқ, пахтачилликнинг комплекс механизациялаш учун ишлабтайган машиналар системасида катта нуқсонлар бор. Шу сабабли меҳнатни кўп талаб қиладиган ишлар-нинг баъзи турлари халқ ҳам кўп кучи билан бажари-моқда. Ҳозирги вақтда кўп куч асосан уч хил ишга: ка-торлар ва уялардаги бегона ўтларни ўтатиш, ғўзани суғо-ришга, тўқилиб қолган пахталарини териб олишга сарф бўлмоқда. Бу ишларни бажаришда кўп меҳнатидан қўчи-лиш асосий вазифа бўлиб қолди. Бу вазифанинг ҳал қи-лишини пахтачилликдаги ҳамма ишларни комплекс ме-ханизациялашни поёнига етказишга имкон берилади.

Пахтачилликнинг комплекс механизациялаш проблемаси-ни тўла ҳал қилмоқ учун яна бир нарса керак: химиклар юксак даражада самарали бўлган гербицидлар, дефолиант-лар ва десикантлар яратиб беришлари лозим. Пахтакор-лар олимлардан ва химия санюати ходимларидан бегона ўтлар билан курашмоқ учун ва терим бошлангани олди-дан ғўза баргларини тўқтириб юбориш учун зарур бўлган мана шундай дориларни тезроқ яратиб берадилар, деб кутмоқдалар.

Пахтачилликни янада юксалтириш манфаатлари ташки-лотчилик ва оммавий-сисей ишларни бутун чоралар бил-дан яхшилашни, социалистик муносабатни кенг авж ол-диришни талаб қилади. КПСС Марказий Комитетининг октябрь ва ноябрь (1964 йил) Пленумларидан кейин пар-тия, совет, касаба союзи, комсомол ва хўжалиқ органлари-нинг ташаббусдорлигини ривожлантирмоқ учун қўлай шарт-шароит явуғда келди, хўжалиқ ва маданий қури-лиш вазифаларини ҳал қилишда бошланғич ташкилотлар-нинг роли кучайди.

Х. ИСАЕВ, Вобкен район.

Б. МАМАТҚУЛОВ.

Галлаорол районининг 1-«Галлаорол» совхоз паррида, чилари давлатга 225000 урни-га 247700 дона тукум топши-риб, биринчи квартал пилини оштириб бажаришди.

Ю. ҚУДРАТОВ, Самарқанд области.

«ИЗВЕСТИЯ» газетаси 11 март).

Ю. ҚУДРАТОВ, Самарқанд области.

12 МАРТ, 1965 ЙИЛ № 59 (13.015).

SOVET UZBEKISTONI logo and publication information.

